

Методология за определяне на подпомагането по интервенция „Традиционни практики за сезонна паша (пасторализъм)”¹

Годишният размер на подпомагане за дейността има компенсаторен характер съгласно чл. 82 от Регламент (ЕС) 2021/2115 на Европейския парламент и на Съвета от 2 декември 2021 година, при спазване на изискването за приравняване на 1 ЖЕ към 1 хектар. Когато броят на ЖЕ е по-малък от размера на площта в хектари, се предоставя годишно плащане, съответстващо на броя на ЖЕ. Земеделските стопани, кандидатстващи за подпомагане трябва да притежават тревопасни животни от видовете, с които е разрешено от компетентните органи извършването на паша върху териториите.

Земеделските стопани се изисква да извършват паша на площ от минимум 5 ха. и да притежават най-малко или 50 овце, или 10 говеда, или комбинация от разрешените видове животни, но не по-малко от 10 ЖЕ. Земеделските стопани трябва да извеждат животните на определените пасища, най-малко 3 месеца от годината в периода май–октомври (90 дни). Ангажиментите за срок до 5 години, като по преценка и предписание на Дирекциите на националните и природните паркове, и органите по управление на защитените зони, пашата върху даден парцел може да бъде преустановена.

Подпомагането се изплаща само, при спазване на нормите на натоварване на пасищата, одобрени от дирекциите на Националните и природни паркове, и в плановете за управление. Ангажиментът не се поема за едни и същи фиксирани земеделски парцели и един и същ размер на площта – те могат да варират в зависимост от състоянието на пасищата и целесъобразността на пашата.

Методологичният подход на изчисленията стъпва на конкретизирането и остойностяването на направените допълнителни разходи и пропуснати ползи, произтичащи от поетите задължения, като се вземат предвид определените целеви стойности. Плащането е годишно на животинска единица (ЖЕ). За калкулирането на допълнителните разходи е приложен способа, посочен в чл. 70, т. 4, а именно определянето им като плащания, които ще се отпускат въз основа на допълнително направените разходи и пропуснатите приходи, произтичащи от задължения, като се вземат предвид определените целеви стойности.

Калкулирането и определянето на стойността на производствените и икономически показатели се базира на официални източници на ценова и пазарна информация като Министерство на земеделието, отдел „Агростатистика“ и Национален статистически институт. Методологията за изчисляване на пропуснатите ползи и увеличени разходи се при пасторализма работи с допускания по отношение на необходимите операции и тяхното идентифициране, както и на експертни оценки. Съгласно чл.83, параграф 2а от Регламент (ЕС) 2021/2115 за постигане на коректни и справедливи калкулации на предложените плащания се предвижда използването на различни статистически база данни, научни изследвания и експертни оценки. Използвани са и данни от научно-изследователски разработки и други реферирани публикации, както и експертни оценки, основно там,

¹Институт по аграрна икономика – обосновка и описание на методиката – ас. Веселин Кръстев, методология и изчисления – доц. Божидар Иванов

където липсват официални данни. Ползвана е и базата данни от проектното моделиране, събрана от Центъра за икономически изследвания в селското стопанство – САРА и в Институт по аграрна икономика. Референтният период обхваща 3 последователни години 2018-2020, като с оглед на значителната динамика на икономическите променливи през последната 2021 година е направена частична актуализация, специално при цените на продукцията и на вложените суровини и материали. Логическата линия на изчисленията, залегнала в методическия подход за определяне на подпомагането по интервенцията се основава на допускането, че практикуването на сезонна паша, с извеждане на стадата в определените за това места води до увеличени разходи, включващи различни операции за настаняване на стадата, за транспорт и ветеринарномедицински дейности, както и за труд. Поради тази причина обект на калкулацията са именно допълнителните разходи за които земеделските стопани следва да получат компенсация.

Едновременно с това земеделските стопани биват строго регулирани по отношение прилагането на тази практика, като в случай, че е констатирано нерегламентирано извеждане на животни, за които няма издадено разрешително за паша не се изплаща подпомагане за дейността, като фермера може да търпи санкции съобразно приложимото законодателство. Стимулира се и отглеждането и притежаването на традиционни за пасторализма породи кучета, което има принос, както за съхраняването на тези породи, така и за опазване на културното наследство и поддържане на обичайните начини за пасищно отглеждане на животните.

По този начин земеделски стопани, които притежават не по-малко от две кучета от каракачанската порода и/или кучета от порода „Българско овчарско куче“ за опазване на животните от нападение на хищници, могат да получат допълнително агроекологично плащане, което е за осигуряване на храна и гледане на животните и тези разходи се начисляват върху животинските единици от пасторалните стада. За получаване на допълнителното агроекологично плащане за паша с каракачански кучета и/или кучетата от порода „Българско овчарско куче“ земеделските стопани са длъжни да представят за всяко куче „Родословен сертификат“ за произход, издаден от Международната асоциация на каракачанските кучета или друга развъдна организация, получила разрешение за дейност по реда на Закона за животновъдството. Същевременно изпълняващите интервенцията трябва да преминат обучение или да докажат опит за прилагането на поетите от тях ангажменти в предходен програмен период, както и да водят дневник (регистър) на стопанството за всички земеделски дейности, извършвани в земеделските земи, предмет на поетите задължения.

Компенсаторно плащане за сезонна паша (пасторализъм)

Плащането се изчислява като вземат предвид допълнителните разходи за: транспорт на животните до националните паркове, настаняване и устройване на стадата, за допълнителен труд, за наем на високопланински пасища и увеличени разходи за ветеринарно обслужване във високопланински пасища. Изчислението се извършва чрез натрупване на тези разходи: към производението на допълнителния труд за минималните дни и годишната норма на заплащане се добавят горепосочените категории разходи. Така се формира подпомагането на хектар и ЖЕ, като при наличие на каракачански овчарски кучета се добавят разходите по изхранването и отглеждането им.

При направената проверка за избягване на двойно финансиране се установява, че тази интервенция и подпомагането по нея не трябва да се прилага едновременно с други интервенции и схеми в рамките на една година, където се предвижда плащане за пашуване на животните.

Пасторализъм и сезонна паша	Мярка	Стойност
Допълнителен труд за практикуване на пасторализъм за период от 3 месеца	ГРЕ/ЖЕ	0,02
Разходи за категорията труд отглеждане на животни	лв/ГРЕ	9660,00
Увеличени разходи по настаняване и устройване на стадата	лв/ЖЕ	55,00
Разходи по наемане на пасищата	лв/ЖЕ	60,00
Увеличени разходи по транспорт и придвижване	лв/ЖЕ	25,00
Нараснали разходи за ветеринарно обслужване във високопланинско пасище	лв/ЖЕ	15,00
Традиционни практики за сезонна паша (пасторализъм) стадо без каракачански кучета, евро	лв/ЖЕ	328,88
	евро/ЖЕ	168,15
Разходи по изхранване и отглеждане на овчарски кучета	лв	18,00
Традиционни практики за сезонна паша (пасторализъм) стадо с каракачански кучета	лв/ЖЕ	346,88
	евро/ЖЕ	177,36